

บทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนใน เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

Role Satisfaction of Wat Mahathat Woramahawihan to Promotion of Life Quality
of the People in Phetchaburi Municipality, Phetchaburi Province

¹พระครูปลัดอภินันท์ สุนทรภักดี และ ²สมเกียรติ วันทะนะ
¹Phrakrupalad Apinun Suntornpukdee and ²Somkiat Wanthana

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Thailand.
E-mail: ¹neung_apinun@hotmail.com, ²somkiatw2498@gmail.com

Received July 22, 2023; Revised September 30, 2023; Accepted December 11, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน และ 3) เพื่อ ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แนวคิดการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน เป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัย คือ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้มีอายุไม่น้อยกว่า 18 ปี ในพื้นที่เขต เทศบาลเมืองเพชรบุรี จำนวน 400 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 1 ชนิด คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอนุมานโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของ Pearson และเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรีอยู่ในระดับค่อนข้างสูง 2) ปัจจัยด้านความปลอดภัยมั่นคง และปัจจัยด้านสวัสดิการทางสังคม มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหาร 3) ข้อเสนอแนะจากการวิจัยได้แก่ ด้านสุขภาพร่างกาย ควรเผยแพร่ความรู้เพื่อการดูแลสุขภาพตามหลักพุทธธรรมแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง ด้านจิตใจ ควรจัดตั้งศูนย์อบรมวิปัสสนากรรมฐาน ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ควรจัดกิจกรรมพุทธศิลป์บำบัดที่ช่วยให้มีความรู้สึกผ่อนคลายรื่นรมย์เกิดความสุขทางใจสำหรับประชาชน ควรเทศนาอบรมให้ประชาชนในชุมชนมีความรักใคร่สามัคคีกัน และด้านสิ่งแวดล้อม ควรจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน

คำสำคัญ: บทบาท; วัดมหาธาตุวรวิหาร; คุณภาพชีวิต

Abstract

This article has the objectives 1) To study the level of satisfaction towards the role of Wat Mahathat Worawihan in promoting the quality of life. of the people in Phetchaburi municipality

Phetchaburi Province 2) to study the factors related to satisfaction with the role of Wat Mahathat Worawihan in promoting the quality of life of the people and 3) to study the problems, obstacles and suggestions for the development of the role of Wat Mahathat Worawihan in promoting the quality of life of the people. The research model is quantitative research. using the concept of promoting people's quality of life It is a research framework. The research area is Phetchaburi Municipality. Phetchaburi Province The sample consisted of 400 people aged not less than 18 years in Phetchaburi municipal area, using a stratified selection method. One type of research tool was a questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics, namely mean and standard deviation. Statistics were inferred using Pearson's simple correlation and content analysis techniques.

The research findings were as follows: 1) The level of satisfaction with the role of Wat Mahathat Worawihan in promoting the quality of life. of people in Phetchaburi municipality is at a relatively high level. 2) Stable safety factor and social welfare factors There was a relationship with satisfaction with the role of Wat Mahathat Worawihan. 3) Suggestions from the research are: physical health knowledge for health care according to Buddhist principles should be continuously disseminated to the public; mentally, a Vipassana meditation training center should be established; social relations Should organize Buddhist art therapy activities that help people feel relaxed, pleasant, and create mental happiness for the people. should preach and train people in the community to have love and unity and the environment Training on the environment should be provided to the public.

Keywords: Role; Wat Mahathat Worawihan; Life Quality

บทนำ

ความปรารถนาอันสูงสุดของมนุษย์ คือ การมีคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากจะให้บังเกิดขึ้นแก่ตนเองแล้ว เรายังหวังที่จะให้เกิดแก่ครอบครัว เครือญาติ และบุคคลอื่นๆ ในสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวมด้วย ดังนั้น คุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และจำเป็นต่อบุคคลและสังคม เป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถกำหนดการสร้างเกณฑ์มาตรฐานเพื่อให้ระดับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้และเพื่อการทำให้การพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายที่ปรารถนา บุคคลแต่ละคน และแต่ละ ครอบครัวจึงมีการพัฒนาตนเองในด้านการศึกษา การมีแนวคิดและเจตคติที่ดี การรู้จักบริหารตนเอง การมีความเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น การมีอาชีพ มีรายได้ มีคุณธรรมและศีลธรรม ฯลฯ หากทุกคนใน สังคมสามารถปฏิบัติได้เช่นนี้ก็เท่ากับว่าสามารถช่วยยกระดับทั้งของตนเองและสังคมให้มีคุณค่า มีความเจริญงอกงาม พัฒนาไปสู่สังคมอุดมคติ ปัญหาต่างๆ ในสังคมจะลดลงหรือหมดไป เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาโสเภณี ปัญหาอาชญากรรม ปัญหามลภาวะเป็นพิษ ฯลฯ ดังนั้น ประเทศต่างๆ จึงใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการที่จะพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิต ของประชาชนให้สูงขึ้นจนถึงระดับมาตรฐานที่สังคมต้องการ ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้สมาชิกในสังคมทุก คนมีความกินดี อยู่ดี มีความสุขสมบูรณ์ ปัจจุบัน คุณภาพชีวิต จึงได้รับการกำหนดให้เป็นเป้าหมาย สูงสุดในการพัฒนาประเทศ เพราะฉะนั้น เป้าหมายทุกด้านไม่ว่าจะในด้านสังคม เศรษฐกิจ การ ปกครอง ฯลฯ ล้วนมุ่งไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ในสังคม (คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน, 2561)

ในบริบทของสังคมไทยซึ่งคนส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธ ถือว่ามีโอกาสที่ดีกว่าสังคมอื่น ด้วยเหตุที่พระพุทธศาสนามีองค์ความรู้ ภูมิปัญญา และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ด้วยเหตุที่หลักการและแนวคิดหลักใน พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในเรื่องอริยสัจสี่นั้น เป็นระบบคิดที่อธิบายได้ว่า ชีวิตมีความทุกข์ ความทุกข์ต่างๆ เกิดจากเหตุ ความทุกข์ต่างๆ สามารถหมดไปได้และมีวิธีการที่จะปฏิบัติเพื่อหลุดพ้น จากความทุกข์นั้น อย่างไรก็ตาม ความทุกข์ของปุถุชนนั้นเป็นความทุกข์ทั้งทางร่างกายและทางใจ การพัฒนาจึงต้องดำเนินการควบคู่กันไปทั้งทางร่างกายและจิตใจให้สมดุลกัน โดยอาศัยทุนทางสังคม คือ วิถีชีวิตของคนในสังคมไทยที่มีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา โดยมีวัด เป็นศูนย์กลาง (พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทตฺโต และ คณะ, 2560)

ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี เป็นชุมชนใจกลางของอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรีส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ แต่จากสภาพพื้นที่ของเมืองในปัจจุบันซึ่งเป็นเขตชุมชนเมืองที่เป็นศูนย์กลางการค้าขายและการบริการ การธนาคาร การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การพยาบาล การสื่อสารโทรคมนาคม ประกอบกับข้อจำกัดด้าน จำนวนพื้นที่และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้ประสบปัญหาต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อคุณภาพ ชีวิตของประชาชน อาทิเช่น ปัญหาขยะและมูลสุนัขบนทางเท้า ปัญหาความทรมานของแหล่ง ภูมิทัศน์ริมแม่น้ำ ปัญหากลิ่นเหม็นจากท่อระบายน้ำ ชุมชนไม่มีความปลอดภัย ปัญหา ยาเสพติดและ มิจฉาชีพ ฯลฯ ดังกล่าวนี้อันล้วนเป็นปัญหาสำคัญที่รอคอยการแก้ไขอยู่ในปัจจุบัน (กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองเพชรบุรี, 2560)

บทความวิจัยนี้นำเสนอระดับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี รวมถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนา บทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมือง เพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชนในเขตเทศบาล เมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษา เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหาร ใน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านความปลอดภัยมั่นคงมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขต เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านสวัสดิการทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขต เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพ ชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ครั้งนี้ ได้นำแนวคิด ทฤษฎีและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย โดยกำหนดประเด็นในการศึกษา ดังต่อไปนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

บทบาทเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่ง ซึ่งประกอบด้วยสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง เมื่อบุคคลดำรงตำแหน่งใดก็ต้องแสดงพฤติกรรมตาม ระบุเป็นบทบาทของตำแหน่งนั้น เป็นส่วนหนึ่งของพลวัตของสถานภาพ บุคคลจะได้รับมอบหมายให้ดำรงสถานภาพ โดยมีความสัมพันธ์กับสถานภาพอื่น เมื่อ เขาใช้สิทธิและทำหน้าที่อันเป็นส่วนต่างๆ ของสถานภาพก็แปลว่าเขาแสดงบทบาท (สงวนศรี วิรัชชัย, 2562) ประเภทของบทบาทออกเป็น 3 ประเภท ตาม ความคาดหวังของบุคคล ได้แก่ 1. บทบาทตามใบสั่ง 2. บทบาทตามใจ 3. บทบาทจริง (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2563)

กล่าวโดยสรุปบทบาทเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับปัจเจกบุคคล เป็นเครือข่ายของสถานภาพและความคาดหวัง และยังมีทฤษฎีอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทของบุคคลด้วย เช่น ทฤษฎีกระบวนการระบบสังคม เป็นต้น และทฤษฎีบทบาทที่ได้รับการยอมรับเป็นทฤษฎีของนักสังคมวิทยาหลายท่าน ได้แก่ ทฤษฎีบทบาทของ Ralph Linton ระบุว่า ตำแหน่งหรือสถานภาพเป็นผู้กำหนดบทบาท ทฤษฎีบทบาทของ Nadel ระบุว่า บทบาทคือ ส่วนประกอบที่ส่งผลถึงพฤติกรรม ทฤษฎีบทบาทของ Homann ระบุว่า บุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไป ตามตำแหน่งเสมอ ทฤษฎีบทบาทของ Parson ระบุว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทของตน และทฤษฎีบทบาทของ Good ระบุว่า บทบาท คือแบบแผนของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของแต่ละบุคคลตามข้อตกลงที่มีต่อสังคมนั้นๆ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของวัด

วัดตามเจตนาในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มี 2 นัย คือ 1. วัดเป็นองค์กรทางพระพุทธศาสนา และมีสถานที่พำนักอาศัยของภิกษุสงฆ์ ดังจะเห็นได้จากหลักเกณฑ์การอนุญาตสร้างวัดที่กำหนดว่า “สมควรเป็นที่พำนักอาศัยของภิกษุสงฆ์” และ หลักเกณฑ์ในการตั้งวัดในข้อ 4 แห่งกฎกระทรวงฉบับนี้ว่า เมื่อได้สร้างเสนาสนะขึ้นเป็นหลักฐาน พร้อมทั้งจะใช้เป็นที่พำนักของภิกษุสงฆ์ได้แล้วให้ผู้ได้รับอนุญาตสร้างวัด 2. วัดประเภทที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ต้องได้สร้างขึ้น หรือได้บูรณปฏิสังขรณ์เป็นหลักฐานถาวร และมีพระภิกษุอยู่ประจำไม่น้อยกว่า 5 รูป ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 5 ปี แต่ระยะเวลาห้าปีมิได้บังคับแก่วัดที่ได้สร้างอุโบสถเสร็จเรียบร้อยแล้ว (กรมการศาสนา, 2563) วัดเป็นสถานที่อยู่ของผู้ทรงศีลทรงธรรม เป็นสถานที่บำเพ็ญกุศล เป็นสถานที่ศึกษาวิชาต่างๆ เป็นสถานสังคมสงเคราะห์ เป็นรมณียสถานที่พักผ่อน หย่อนใจ เป็นสถานที่พักผ่อนของคนเดินทาง เป็นศูนย์รวมของศิลปวัฒนธรรม เป็นสถานที่ฝึกอาชีพ เป็นสถานที่บันเทิงของชาวบ้าน เป็นสถานที่เลือกคู่เป็นสโมสรของชาวบ้าน เป็นศาลของชาวบ้าน และเป็นคลังพัสดุของชาวบ้าน (พิน ดอกบัว, 2560)

กล่าวโดยสรุปวัดมีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน นอกจากนี้วัดยังมีบทบาทในการพัฒนาอาชีพของประชาชน เช่น เป็นสถานศึกษากลางสำหรับประชาชนทั่วไป เป็นแหล่งรวมศิลปะวิทยาการในด้านต่างๆ ที่เพิ่มความรู้เพื่อการดำรงรักษาสังคม โดยจากการที่วัดกลายเป็นศูนย์กลางของสังคมจึงทำให้พระสงฆ์กลายเป็นผู้นำทางจิตใจของคนในชุมชนด้วย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน

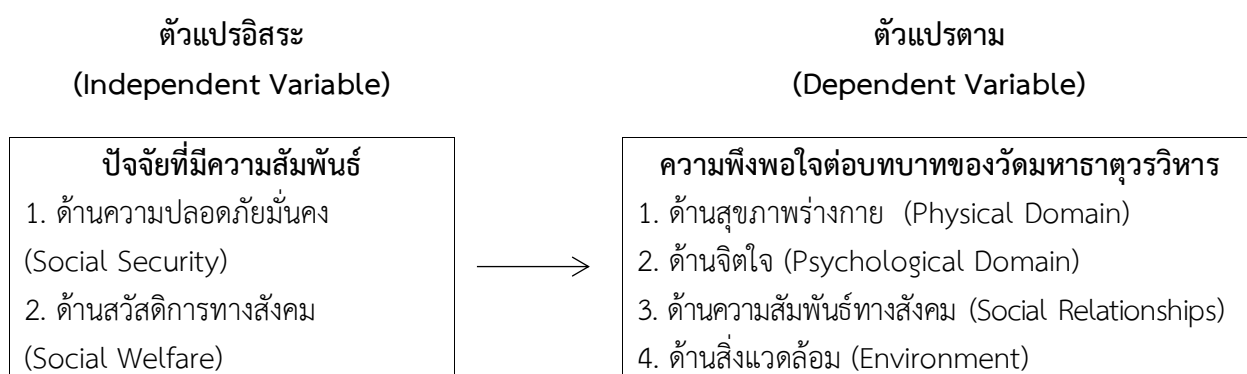
คุณภาพชีวิตเป็นการรับรู้ของบุคคลภายใต้บริบททาง วัฒนธรรมและคุณค่าที่คนผู้นั้นอาศัยอยู่ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย ความคาดหวัง มาตรฐาน และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้นเป็นมโนทัศน์หลายมิติที่

ประสานการรับรู้ของบุคคลในด้านสุขภาพ ร่างกาย ด้านสภาวะจิตใจ ระดับความเป็นอิสระไม่ต้องพึ่งพา ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้าน ความเชื่อส่วนบุคคล และความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (WHO, 1996)

กล่าวโดยสรุปเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพชีวิต มี 2 ด้านใหญ่ๆ คือ ด้านวัตถุวิสัยเป็นการวัดโดยอาศัยข้อมูลด้านรูปธรรมที่วัดได้ และด้านจิตวิสัยเป็นการประเมินด้านจิตวิทยา ทั้งนี้ ปัจจัยหลักในการวัดคุณภาพชีวิต มี 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม ด้านความเป็นอยู่ทางกายภาพ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ที่ดี ด้านลักษณะทางอารมณ์ ด้านความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านสิทธิเสรีภาพ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประเทศไทยใช้เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) เป็นเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้าน จิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ ของ ส่วฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ (2561) ประกอบด้วย ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้าน ความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีอายุไม่น้อยกว่า 18 ปี ในพื้นที่เขต เทศบาลเมือง เพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 17 ชุมชน (ชุมชนไร่ร่อ, ชุมชนชีสระอินทร์, ชุมชน พระนครคีรี, ชุมชนพระปรารักษ์, ชุมชนทรัพย์สิน, ชุมชนรถไฟไชยสุรินทร์, ชุมชนรามราชนิเวศน์, ชุมชนนามอญ, ชุมชนวัดเกาะ, ชุมชนจันทราวาส, ชุมชนไร่จิง, ชุมชนต้นมะม่วง, ชุมชนท่าหิน, ชุมชนหน้าพระลาน, ชุมชนวัดลาด, ชุมชนวิหารใหญ่-ไตรโลก, ชุมชนสุรินทรฤทัย) รวมทั้งสิ้น 21,655 คน (กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองเพชรบุรี, 2560)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีอายุไม่น้อยกว่า 18 ปี ในพื้นที่เขต เทศบาลเมือง เพชรบุรี จำนวน 400 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ เพื่อใช้ในการ เก็บรวบรวม จำนวน 1 ชุด และได้แบ่งแบบสอบถาม (Questionnaire) ออกเป็นส่วนต่างๆโดยแบ่ง แบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ซึ่งเป็นลักษณะคำถามชนิดเลือกตอบ (Check list)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยในการเสริมสร้างความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นลักษณะจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ ดังนี้ ด้านความปลอดภัยมั่นคง (Social Security) จำนวน 10 คำถาม และด้านสวัสดิการทางสังคม (Social Welfare) จำนวน 10 คำถาม

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นลักษณะจัด อันดับคุณภาพ 5 ระดับ ดังนี้ ด้านสุขภาพร่างกาย (Physical Domain) จำนวน 8 คำถาม ด้านจิตใจ (Psychological Domain) จำนวน 8 คำถาม ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) จำนวน 8 คำถาม และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) จำนวน 8 คำถาม

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทของ วัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นลักษณะคำถามปลายเปิด (Open Ended Question)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยดำเนินการ ตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้ศึกษาดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนตัวอย่าง
2. ผู้ศึกษาดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง พร้อมชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้อง
3. ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมด
4. ผู้ศึกษาดำเนินการนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาทั้งหมดมาตรวจสอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์
5. ผู้ศึกษาดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ ไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาด้วยโปรแกรม สำเร็จรูป และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อ อธิบายข้อมูลต่างๆ โดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพ ชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ใช้สถิติอนุมาน (Analytical

Statistics) โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของ Pearson (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.98 มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 35.11 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 59.29 มีอาชีพค้าขาย จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-20,000 บาท จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 47.33 และ อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นระยะเวลาต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39.69

2. ปัจจัยในการเสริมสร้างความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยรวม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสวัสดิการทางสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความปลอดภัยมั่นคง ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ปัจจัยในการเสริมสร้างความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามรายด้านและโดยรวม

ปัจจัยในการเสริมสร้างความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต	S.D.		ระดับ
1. ด้านความปลอดภัยมั่นคง	3.92	0.66	ค่อนข้างสูง
2. ด้านสวัสดิการทางสังคม	4.09	0.54	ค่อนข้างสูง
โดยรวมเฉลี่ย	4.01	0.55	ค่อนข้างสูง

3. ความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยรวม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสุขภาพร่างกาย ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามรายด้านและโดยรวม

ความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต	S.D.		ระดับ
1. ด้านสุขภาพร่างกาย	3.91	0.67	ค่อนข้างสูง
2. ด้านจิตใจ	4.03	0.58	ค่อนข้างสูง
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	4.14	0.53	ค่อนข้างสูง
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.93	0.61	ค่อนข้างสูง
รวม	4.00	0.55	ค่อนข้างสูง

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านความปลอดภัยมั่นคงมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขต เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีปัจจัย

ด้านความปลอดภัยมั่นคง มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และโดยรวม อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านสวัสดิการทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขต เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

ปัจจัยด้านสวัสดิการทางสังคม มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และโดยรวม อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหาร ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

	x1	x2	x	y1	y2	y3	y4	y
x1	1.000	.660**	.930**	.734**	.654**	.610**	.704**	.738**
x2		1.000	.890**	.675**	.635**	.633**	.647**	.704**
x			1.000	.776**	.708**	.680**	.744**	.793**
y1				1.000	.839**	.685**	.832**	.921**
y2					1.000	.831**	.794**	.939**
y3						1.000	.801**	.890**
y4							1.000	.932**
y								1.000

** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

5. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

5.1 ปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีผลการศึกษาดังนี้ ด้านสุขภาพร่างกาย มีปัญหาความร่วมมือกันในการช่วยกันสอดส่องดูแลเป็นหูเป็นตาซึ่งกันและกันภายในชุมชนที่มีผลต่อความมั่นคงของชุมชน ด้านจิตใจ มีปัญหาทางด้านความเครียดจากปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีผลกระทบ เช่น ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม เป็นต้น ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีปัญหาการแบ่งปันทรัพยากรในด้านต่างๆ ร่วมกัน และด้านสิ่งแวดล้อม มีปัญหาเรื่องขยะที่ขาดการจัดการทำการคัดแยกขยะในครัวเรือนของตน

5.2 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีผลการศึกษาดังนี้

5.2.1 ด้านสุขภาพร่างกาย วัดควรเผยแพร่ความรู้เพื่อการดูแลสุขภาพตามหลักพุทธธรรมแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง ควรมีการสนับสนุนการดูแลสุขภาพด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึก ในการดูแลสุขภาพโดยบุคคลในครอบครัวและชุมชน และสนับสนุนการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

5.2.2 ด้านจิตใจ วัดควรเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดงานวันสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องด้วยสถาบันครอบครัว ได้แก่ ผู้สูงอายุ วันครอบครัว วันแม่ วันพ่อ เป็นต้น และควรจัดตั้งศูนย์อบรมวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการอบรมวิปัสสนากรรมฐานแก่ผู้สนใจในสังคม โดยมีพันธกิจหลักเพื่อให้ผู้ที่ผ่านการอบรมสามารถเห็นความเป็นจริงของสังขารด้วยปัญญาตามหลักไตรลักษณ์ได้อย่างแท้จริง ควรมีการดูแลเอาใจใส่จากบุคคลในครอบครัวและชุมชนเป็นอย่างดี ควรสนับสนุนการ เสริมสร้างความรู้สึกรักมีคุณค่าของผู้สูงอายุให้มากขึ้น

5.2.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม วัดควรจัดกิจกรรมพุทธศิลป์บำบัดที่ช่วยให้มีความรู้สึกผ่อนคลายรื่นรมย์เกิดความสุขทางใจ อบรมให้ประชาชนในชุมชนมีความรักใคร่สามัคคีกันในชุมชน ควรปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณให้กับประชาชน ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามแนวพระพุทธศาสนา

5.2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม วัดควรจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้ที่เข้าปฏิบัติธรรม โดยให้อยู่นอกเหนือจากช่วงเวลาภาคปฏิบัติธรรม ควรมีการออกแบบจัดสภาพแวดล้อมทั้งในที่อยู่ออาศัย และในชุมชนที่เหมาะสม เพื่อการมีสุขภาพที่ดีและปลอดภัย มีการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และสนับสนุนการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร ด้านสุขภาพที่ทันสมัย ครอบคลุม และสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยรวม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสุขภาพร่างกาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คุณภาพชีวิต เป็นภาวะของการมีสุขภาพกายดี มีสุขภาพจิตดี มีอาหารการกินดี มีสิ่งของหรือเงินใช้ตามความจำเป็น อยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดีมีความสุข เป็นการมีชีวิตที่ดีมีความสุขและสามารถตอบสนองความต้องการของ ตนเองได้อย่างเหมาะสมกับอัตภาพ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของพระศุภชัย ปญฺญาวชิโร (เปลื้องกระโทก) (2562) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านสุขภาพกาย อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูศิริโสธรคุณารักษ์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ผลการศึกษาพบว่า บทบาทพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระศุภชัย ปญฺญาวชิโร (เปลื้องกระโทก) (2562) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูศิริโสธรคุณารักษ์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ผลการศึกษาพบว่า บทบาทพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก

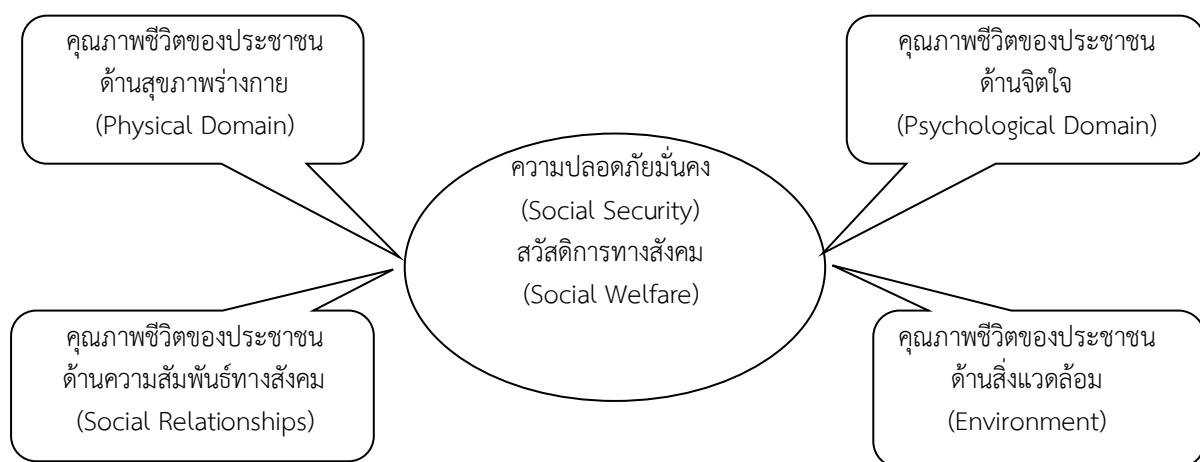
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านความปลอดภัยมั่นคง และปัจจัยด้านสวัสดิการทางสังคม มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และโดยรวม อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 และ 2 ทั้งนี้อาจ

เนื่องจาก คุณภาพชีวิตที่ดีเกี่ยวข้องกับความปลอดภัย การมีสุขภาพดี การมีเวลาพักผ่อนหย่อนใจ กิจกรรมในชีวิตประจำวัน กิจกรรมสันทนาการต่างๆ อาหารและโภชนาการ ความสามารถในการเคลื่อนไหวของร่างกาย และการดูแลสุขภาพ นอกจากนี้ ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลยังเกี่ยวข้องกับภาวะความโดดเดี่ยวเดียวดาย การสนับสนุนช่วยเหลือจากเครือข่ายทางสังคม ความใกล้ชิดสนิทสนมและความรัก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของนัสมล บุตรวิเศษ (2563) พบว่า ความปลอดภัยมั่นคง ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของฤทธิชัย ช่างแสน (2564) พบว่า ปัจจัยสวัสดิการทางสังคมมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $<.05$

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ปัญหา และอุปสรรคด้านสุขภาพร่างกาย มีปัญหาความร่วมมือกันในการช่วยกันสอดส่องดูแลเป็นหูเป็นตาซึ่งกันและกันภายในชุมชนที่มีผลต่อความมั่นคงของชุมชน ด้านจิตใจ มีปัญหาทางด้านความเครียดจากปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีผลกระทบ เช่น ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม เป็นต้น ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีปัญหาการแบ่งปันทรัพยากรในด้านต่างๆ ร่วมกัน และด้านสิ่งแวดล้อม มีปัญหาเรื่องขยะที่ขาดการจัดการทำการคัดแยกขยะในครัวเรือนของตน ข้อเสนอแนะคือวัดควรเผยแพร่ความรู้เพื่อการดูแลสุขภาพตามหลักพุทธธรรมแก่ประชาชน และควรมีการสนับสนุนการดูแลสุขภาพด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ควรจัดตั้งศูนย์อบรมวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการอบรมวิปัสสนากรรมฐานแก่ผู้สนใจในสังคม ควรจัดกิจกรรมพุทธศิลป์บำบัดที่ช่วยให้มีความรู้สึกละวางคลายเครียดมีความสุขทางใจ สำหรับผู้ที่เข้าปฏิบัติธรรมร่วมกับบุคคลผู้สนใจทั่วไป และวัดควรจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้ที่เข้าปฏิบัติธรรม โดยให้อยู่นอกเหนือจากช่วงเวลาภาคปฏิบัติธรรม ควรมีการออกแบบจัดสภาพแวดล้อมทั้งในที่อยู่อาศัย และในชุมชนที่เหมาะสม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นการพัฒนาบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ดังแผนภาพที่ 2



แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย แสดงถึงความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหาร ในการส่งเสริม คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี สามารถอธิบายโดยสังเขป ดังนี้

ปัจจัย หมายถึง ปัจจัยในการเสริมสร้างความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริม คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย

1. ด้านความปลอดภัยมั่นคง หมายถึง ความปลอดภัยมั่นคงที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เช่น ความรู้สึกปลอดภัยเมื่อเดินทางไปไหนมาไหนคนเดียวในยามค่ำคืนในชุมชน ความรู้สึกว่าจะภายในชุมชนของท่านมีความปลอดภัยด้านชีวิตและทรัพย์สิน หน่วยงานราชการมีการควบคุม สอดส่อง และป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่เป็นอย่างดี ชุมชนปราศจากการลักขโมย ฉก ชิง วิ่ง รว หรือการก่อเหตุอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน จนไม่น่ากังวลใด ชุมชนมีสถานพยาบาล ทั้งของ ราชการและเอกชน อย่างเพียงพอในการดูแล รักษาสุขภาพอนามัยคนในชุมชน

2. ด้านสวัสดิการทางสังคม หมายถึง สวัสดิการทางสังคมที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เช่น ชุมชนมีสวัสดิการทางสังคม ด้านอาชีพ ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย การพักผ่อน หย่อนใจ อย่างเพียงพอ หน่วยงานราชการให้การช่วยเหลือด้านเบี้ยยังชีพสำหรับคนชรา เด็ก คนพิการ และสวัสดิการทางสังคมอื่น ๆ ตามระเบียบที่พึงได้รับเป็นอย่างดี ชุมชนมีสถานพยาบาล สถานศึกษา พื้นที่ออกกำลังกาย นันทนาการ สถานที่พักผ่อน อย่างเพียงพอ ชุมชนมีกิจกรรม ผูกอบรม ให้ความรู้ เรื่องการประกอบอาชีพ การเพิ่มรายได้ ให้สมาชิกในชุมชนอยู่เสมอ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริม คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยอ้างอิง แนวคิดทฤษฎีของ สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ (2561: 10) ประกอบด้วย

1. ด้านสุขภาพร่างกาย หมายถึง ความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริม คุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพร่างกาย ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เช่น บทบาทในการส่งเสริมหลักประกันสุขภาพด้วยการรณรงค์ให้งดเว้น สารที่ให้โทษต่อร่างกายและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ บทบาทในการส่งเสริมให้บริโภคอาหารเพียงเพื่อการดำรงอยู่ของ อวัยวะ ตามสัดส่วนความต้องการของร่างกาย ไม่ให้มากหรือน้อยจนเกินไป บทบาทในการส่งเสริมให้รักษาสุขภาพและรักษาน้ำหนักตัวให้อยู่ใน เกณฑ์มาตรฐาน ด้วยความเหมาะสม บทบาทในการส่งเสริมให้นอนหลับไหลไปกับสติในตอนกลางคืน และลดการติดกับการนอนพักผ่อนที่มากเกินไป ความจำเป็นของร่างกาย

2. ด้านจิตใจ หมายถึง ความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริม คุณภาพชีวิต ด้านจิตใจ ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เช่น บทบาทในการส่งเสริมให้ปฏิบัติตามหลักศีลธรรม บทบาทในการส่งเสริมให้ผู้นำครอบครัวปรับตัวตามภาวะที่เปลี่ยนแปลงของบุคคลในครอบครัว บทบาทในการส่งเสริมให้ทุกครอบครัวเอาใจใส่ดูแลและเอื้ออาทรต่อ คนในครอบครัว บทบาทในการส่งเสริม การให้อภัยต่อการกระทำที่ผิดพลาดของคนใน ครอบครัว บทบาทในการส่งเสริมให้ใช้คำพูดที่น่าฟัง แม้การตำหนิกันก็พึงดำเนินด้วยถ้อยคำที่น่าฟัง

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม หมายถึง ความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริม คุณภาพชีวิต ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เช่น บทบาทในการส่งเสริมให้คนทุกเพศทุกวัยปฏิบัติตามหลักทศ 6 บทบาทในการส่งเสริมให้คนทุกเพศทุกวัยเข้าร่วม กิจกรรมปฏิบัติอบรมภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานเพื่อใช้เป็นโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์ทาง สังคมที่ดีต่อกัน

บทบาทในการส่งเสริมให้คนทุกเพศทุกวัยเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา ทางพระพุทธศาสนา บทบาทในการส่งเสริมให้คนทุกเพศทุกวัยเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

4. ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริม คุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อม ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เช่น บทบาทในการส่งเสริมให้คนทุกเพศทุกวัยได้รับการดูแลสุขภาพลักษณะในครัวเรือน บทบาทในการส่งเสริมให้คนทุกเพศทุกวัยได้รับการดูแลสุขภาพอนามัย การขับถ่าย บทบาทในการส่งเสริมให้คนทุกเพศทุกวัยเข้าร่วมกิจกรรมด้าน สุขภาพอนามัยของชุมชน บทบาทในการส่งเสริมให้คนทุกเพศทุกวัยหลีกเลี่ยงการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมที่เป็นพิษ บทบาทในการส่งเสริมให้คนทุกเพศทุกวัยรับรู้ข้อมูลข่าวสารและ ทักษะใหม่ ๆ

สรุป

ระดับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ด้านสุขภาพร่างกาย เป็นการรับรู้สภาพทางด้านสุขภาพร่างกายของตนเอง ซึ่งมีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพชีวิต การมีสุขภาพกายที่ดีทำให้บุคคลรับรู้ว่าคุณภาพชีวิตดีด้วย การมีสุขภาพที่ดีเป็นที่ต้องการของทุกคนทำให้เกิดความ พึงพอใจในชีวิตและส่งผลดีทางด้านจิตใจด้วย ดังนั้น ผู้นำของวัดมหาธาตุวรวิหาร จึงพัฒนากระบวนการเผยแพร่ความรู้เพื่อการดูแลสุขภาพตามหลักพุทธธรรม โดยสนับสนุนการดูแลสุขภาพด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึก ในการดูแลสุขภาพโดยบุคคลในครอบครัวและชุมชน ปัญหาและอุปสรรคขาดกลุ่มจิตอาสาซึ่งมีหน้าที่ในการรักษาความสงบ สอดส่องดูแลเรียบร้อยและความปลอดภัยภายในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ข้อเสนอแนะควรมีกิจกรรมกลุ่มชุดรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน เป็นกลุ่มจิตอาสาซึ่งมีหน้าที่ในการรักษาความสงบ และพัฒนากระบวนการเผยแพร่ความรู้เพื่อการดูแลสุขภาพตามหลักพุทธธรรมแก่ผู้สูงอายุและบุคคลทั่วไป ด้านจิตใจเป็นการรับรู้สภาพจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกและทางลบที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของคุณภาพชีวิต เพราะถ้าร่างกายเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อย ถ้ามีจิตใจที่ไม่เข้มแข็งพอก็อาจทำให้อาการต่างๆ แย่ลงได้ แต่หากมีจิตใจที่เข้มแข็งพอจะสามารถเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ซึ่งส่งผลดีต่อการดำเนินชีวิต ปัญหาและอุปสรรคประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีปัญหาทางด้านความเครียดจากปัจจัยด้านต่างๆ และภายในชุมชนมีความขัดแย้งกันอยู่บ้างเล็กน้อย โดยมีสาเหตุมาจากความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้ให้ประชาชนในชุมชนบ้าน ควรส่งเสริมอาชีพเพิ่มเติมให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

บทบาทในการส่งเสริมให้คนทุกเพศทุกวัยเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นการรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นช่วยลดช่องว่างระหว่างวัย ทำให้รู้ความเป็นไปของบุคคลแต่ละคน และจะทำให้สามารถปรับตัวได้รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า ไม่เหงา ซึ่งปกติมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตายย่อมต้องมีสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ดังนั้น ทีมงานของวัดมหาธาตุวรวิหาร จึงจัดกิจกรรมที่ช่วยให้มีความรู้สึกละแวกคลายร้อนระงมให้เกิดความสุขทางใจ สำหรับผู้ที่เข้าปฏิบัติธรรมร่วมกับบุคคลผู้สนใจทั่วไป และรณรงค์ให้ผู้สนใจสมัครเข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้รับรู้ถึงประโยชน์ของการพบปะทำกิจกรรมร่วมกันทำให้สุขภาพร่างกายทั้งทางร่างกายและจิตใจดี บทบาทในการส่งเสริมให้คนทุกเพศทุกวัยหลีกเลี่ยงการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมที่เป็นพิษ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมเป็นการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ถ้าสภาพแวดล้อมดีมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีบริการทางสังคมที่ดี สามารถรับรู้ข่าวสารได้หลายๆ ช่องทาง มีกิจกรรมนันทนาการในกลุ่ม

ของตนเอง ไม่มีมลภาวะที่เป็นพิษต่อตนเองและสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวก็จะส่งผลดีต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย ดังนั้น วัดมหาธาตุวรวิหารจึงจัดสรรงบประมาณในการอบรมความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้ที่เข้าปฏิบัติธรรม โดยมีการออกแบบจัดสภาพแวดล้อมทั้งในที่อยู่อาศัยและในชุมชนที่เหมาะสม เพื่อการมีสุขภาพที่ดีและปลอดภัย

ปัจจัยในการเสริมสร้างความพึงพอใจด้านความปลอดภัยมั่นคง ผู้คนในชุมชนไม่ค่อยมีการย้ายออกจากชุมชน เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ในชุมชนมีความปลอดภัยมั่นคง ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ เช่น ความปลอดภัย อาชีพการงาน สภาพทางการเงิน การเป็นเจ้าของสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ สภาพทางเศรษฐกิจ ลักษณะ ที่อยู่อาศัยและการคมนาคมขนส่ง ปัจจัยในการเสริมสร้างความพึงพอใจด้านสวัสดิการทางสังคม ชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม เพื่อส่วนรวม หรือเพื่อให้สมาชิกได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ในชุมชน เช่น เรื่องการประกอบอาชีพ ความปลอดภัย หรือ ปัญหาในชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีเกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มทางสังคม สวัสดิการทางสังคม ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มทางสังคม การมีส่วนร่วมในกลุ่มทางสังคม สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย บทบาทในการดำเนินชีวิตและการช่วยเหลือสนับสนุนต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากผลการศึกษาบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ด้านสุขภาพร่างกาย วัดมหาธาตุวรวิหาร ควรเผยแพร่ความรู้เพื่อการดูแลสุขภาพตามหลักพุทธธรรมแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง ควรมีการสนับสนุนการดูแลสุขภาพประชาชนอย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกในการดูแลสุขภาพของประชาชน ควรจัดให้มีสถานที่ออกกำลังกาย เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน ควรนำธรรมะมาใช้ส่งเสริมในการบำบัดโรคให้แก่ประชาชน และควรมีบทบาทในการบำบัดเยาวชนและประชาชนผู้ติดยาเสพติด

2. จากผลการศึกษาบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ด้านจิตใจ วัดมหาธาตุวรวิหาร ควรเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดงานวันสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันครอบครัว ควรจัดตั้งศูนย์อบรมวิปัสสนากรรมฐาน ควรมีการดูแลเอาใจใส่จากบุคคลในครอบครัวและชุมชนของประชาชน ควรสนับสนุนการเสริมสร้างความรู้สึกรักมีคุณค่าของผู้สูงอายุให้มากขึ้น ควรอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมะให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชน และควรจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีต่างๆ ในท้องถิ่นให้กับเยาวชนและประชาชนที่สนใจ

3. จากผลการศึกษาบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม วัดมหาธาตุวรวิหาร ควรจัดกิจกรรมพุทธศิลป์บำบัดที่ช่วยให้มีความรู้สึกผ่อนคลายเรียนรู้เกิดความสุขทางใจ สำหรับประชาชน ควรรณรงค์ให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน ควรเทศนาอบรมให้ประชาชนในชุมชนมีความรักใคร่สามัคคีกัน ควรปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณให้กับประชาชน ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนตามแนวพระพุทธศาสนา

4. จากผลการศึกษาบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ด้านสิ่งแวดล้อม วัดมหาธาตุวรวิหาร ควรจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน ควรมีการออกแบบจัดสภาพแวดล้อมทั้งในที่อยู่อาศัยและในชุมชนที่เหมาะสม ประชาชน ควรสนับสนุนการพัฒนาาระบบข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัย ครอบคลุม และสามารถเข้าถึง

ได้โดยง่าย ควรเป็นตัวอย่างที่ดีในการรักษาความสะอาดให้กับชุมชน และควรเป็นผู้นำในการฟื้นฟู อนุรักษ์ ป่าไม้ และต้นน้ำในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนอื่นๆ
2. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
3. ควรศึกษาความพึงพอใจต่อบทบาทของวัดมหาธาตุวรวิหารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2563). *คู่มือการบริหารและการจัดการวัด*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองเพชรบุรี. (2560). *รายงานประจำปี 2560*. เพชรบุรี: เทศบาลเมืองเพชรบุรี.
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน. (2561). *ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน*. กรุงเทพฯ: บางกอกบล็อก.
- นัสมล บุตรวิเศษ. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- พระครูศิริโสธรคณารักษ์. (2565). บทบาทพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 6(2), 624-635.
- พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทนต์และคณะ. (2560). บทบาทวัดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ : กรณีศึกษา วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2), 735-751.
- พระศุภชัย ปณณวชิโร (เปลือกกระโทก). (2562). บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิน ดอกบัว. (2560). *พระพุทธศาสนากับคนไทย*. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.
- ฤทธิชัย ชาแสน. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนคร*. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สวณศรี วิรัชชัย. (2562). *จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศึกษาพร.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2563). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ. (2561). *เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกทุก 100 ตัวชี้วัด และ 26 ตัวชี้วัด*. เชียงใหม่: โรงพยาบาลสวนปรุง.
- WHO. (1996). *Report of the International Conference on Primary Health Care*. New York: N.P. Press.